

ARADÉMI ÉLET

POLITIKAI,
TARSA DALMI,
MŰVESZETI ÉS,
KÖZGAZDASÁGI.
HETILAP

Bukaresti tudósziidónk jelenti :
A Cuza-fronton változatlan
a helyzet.

Handwritten signature

Nem reklám,
hanem valóság,
hogy női és leány-
ka-felöltők leg-
olcsóbban :-: :-: :-:

PLESZ

Kereskedők részletcsoportjának
tagja. :-: :-: :-:

központi ruha-
áruházában sze-
rezhetők be,

a színház hátsó bejáratával
szemben. :-: Óriási válasz-
ték, szolid és olcsó árak.

Arad legkellemesebb szórakozó helye a Városi Kávéház!

Muzsai József

ARAD,
színházzal szemben

ÖLTÖNY, TRENCH-
COATS, ULSTER

Legjobb- és legolcsóbb!

Kül- és belföldi gyógy-
szer különlegességek

VOJTEK gyógyszertár

KISS ÖDÖN

autókarosszéria üzem

ARAD, Bulev. Regele
Ferdinand No. 27. :-: :-:

Elvállal mindenféle
karosszéria készítését !!

Érika

IDEAL, UNDERWOOD
és hordozható

írógépek

ujak és használtak állandóan rak-
táron. Nagy javító műhely! I-a ga-
rantált friss angol írógépszalagok.
Irodafelszerelések. Izléses nyom-
tatványok. Dombornyomda és
bélyegzők. Állandó gyors és gép-
írási tanfolyam.

Arad, Strada
Császár, Alexandri No. 5.
Telefon 393.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs ki-
rakatait. — Mélyen leszállított
árak. Mérték utáni rendelések
gyorsan, pontosan és megbizha-
tóan eszközöletnek. Szenzációs
nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

A volt **Éles Ármin-féle**
helyiségben a mai igényeknek
megfelelő

**fűszer- és csemege-
üzletet
nyitottam.**

Uj vállalatomhoz a t. közönség b. párt-
fogását kérem. Teljes tisztelettel:

Éles Lily.

Soha nem látott olcsó árak **Bogyó** harisnyáüzletében Str. Eminesca 13.

„ADESGO” selyemharisnya No. 45 Qual. II. lej 158. „Adesgo” No. 51. Qual. II. lej 175. „HÁROM KORO-
NÁS” selyemharisnya Qual. II. lej 175. „TRAMELIA” Qual. II. lej 145. „ORECO” lej 118 l. cérnahrísnya
„NICE”, „Ideal” „Margot” lej 118. Selyem flór 55 lejtől 75 lejjig. Glase bőrkeztű 1. lej 185. Cérnakeztű 40
lejtől. Selyem reform női nadrág 85 lejtől.

Bélyegzőket, „Stampa” Arad, Str. Bratianu
dombornyomású névjegyeket levélpapírokat olcsón készit
a fõpostával szemben

Butor részletre készpénz árban Garai

kedvező feltételekkel
ARAD, Piața Avram Iancu No. 10. TIMIȘOARA, Fabrica P. Coronini No. 23.

Uzoda megnyitás hétfõn apr. 14-én a Simay fürdőben

Nõknek és férfiaknak együtt minden hétfõn és csütörtökön 5—8-ig.
Csak nõknek kedden egész nap és pénteken d. u. — Csak férfiaknak — keddet kivéve —
mindennap délelõtt, de szombaton délután is. — **Uzás tanítás** felnõtteknek és gyermekeknek

Legjobban étkezhet a **Központi** v. Ujságíró Club éttermeiben.

ERDÉLYI ÉLET

TÁRSADALMI, MŰVÉSZETI, KÖZGAZDASÁGI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRAT
FŐSZERKESZTŐ: GELLER ÖDÖN

Az aradi köteleesség

Irta: SPECTATOR

Kolozsvárt látom csak valójában, hogy az aradi községi választásnak milyen nagy jelentősége van. Hajlandók voltunk egy különlegesen kifejtett helyi kényszernek, egy nemzetiségi torzalkodásból született reakciónak fogni fel az önálló küzdelem szükségességét, de itt, ahová mégis csak minden oldalról összefutnak a gondolatok és érzések, nyilvánvaló lett, hogy az aradi önálló lista jelentős győzelmének országos érdeke van. Az erdélyi magyar kisebbségi közvélemény meggyőződése szerint Aradon az ok nélküli való és jelentékeny eredményekkel nem biztató paktum mellőzése kitünő tanulsággal szolgált s az új tanács munkakezdése fogja eldönteni azt is, lehet-e a mai rendszer komoly törvényességében, politikai moráljában és kisebbségi demokráciájában megbizni? A hitelt ugyan már eleve meggyöngyöztette román falvak becsatolása, a választói jegyzék irányzatos összeállítása, szavazó igazolványok elsikkasztása, de mindennek nagyobb részét a beteg közigazgatási celebritások gyűlölködésének és a gonoszságának rovására kell írni. Az aradi tanács megalakulása és munkája minden pontjában a nagy nyilvánosság szemeláttára folyik le, az országos sajtó ellenőrzése mellett, a parlamenti kritika igénybevételének lehetőségével, tehát pontosan eldönt-

hető lesz, mit kell majd tulajdonítani a ferdült embereknek és mit az általános kritikusknak. Szándékosan foglalkozom csak a negatívum eshetőségével, mert megvagyok győződve, hogy a nemzeti parasztpárt aradi szabaduszói és a velük leszövetkezett ál-liberálisok az elmúlt hetek alatt se nem tanultak, se nem felejtettek el semmit, a kormányrendszer pedig, amely az eddigi kilengéseket is majomszeretetből elnézte, valószínű továbbra is in bianco bizalommal fogja vásott gyermekeit s új játszótársaikat kezelni.

Mégis, a város érdeke s a kisebbségi érdek egyaránt megköveteli, hogy a magyar tanácsosok politikai bölcsességgel és lojális tárgyilagossággal, de viszont komoly eréllyel igyekezzenek előbb a feszült atmoszférát megjavítani, a magyar jogigényeket biztosítani s a nyugodt munka feltételeit megtalálni. Nincsen az az elkeseredett harc, melynek lezajlása után a harmonikus működést és kölcsönös megértést nem lehetne megtalálni, különösen a községi politikában, ahol főképen anyagi dolgokról esik döntés. Természetesen ez csak mind a két fél jóakaratával lehetséges. A magyarság oldalán bizonyára nem hiányzik, mert a jóindulat a kisebbségi helyzet velejárója. Ha megnyilatkozik a másik oldalon is, akkor igazán nem lehet akadály

a természetes magyar jogigények, a sima nyelvhasználat, a dotált és egyéb helyek észszerű megosztása körül. Akkor a városközi béke ügye rendben van.

Ha nem sikerül a békés együttműködés biztosítása, ha csakugyan „ellenséges atmoszféra” köszönti majd a magyar tanácsosokat, ha 80 százalékos magyar város, mely az adminisztráció költségeinek bizonyára 90 százalékát fizeti a zsebéből, kénytelen lesz továbbra is elviselni a nemzetiségi kisebbség kizárólagos uralmát s saját drága pénzéből eltartani egy ellenséges diktatúrát, akkor habozás nélkül vállalnia kell az oktrojált harcot. Fáradhatatlan szívóssággal és bölcs szenvedéllyel. A harc természetes folytatása lesz a választási kampánynak, melyben már megizleltük a jog, törvény és igazság demokráciájának ecetjét, seprűjét és epekivonatát. A harc logikus következménye lesz annak az abszurd helyzetnek, mely a kisebbségi liberálizmussal hetvenkedő kormányzatból eredt és egy magyar város közigazgatását majdnem kizárólag többségi hivatalnokokkal s többségi vezérlettel intézi az önkormányzat frázisát szavalva. Elvégre, ahol mindent a magyar munka és pénz teremtett, ahol majdnem mindent most is a magyar munka és pénz táplál, csak nem lehet küzdelem nélkül elhordozni, hogy a széles és erős magyar hátón

Rögtön szépít a világhírű MARGIT crem

Dr. Földes és Hehs cégtulajdonosok: Hehs örökösök

követ törjenek azok, akik agitatori multjukból csak a gyűlölködés szellemét, no meg sértetlen anyagi javukat hozták el.

Tudjuk, hogy állampolgári lojalitás kötelező a kisebbségi erkölcs kizár minden gyűlölködést. De a lojalitás végső határán s e találkozó a szolgaság kötelessége s a kisebbségi humanizmus végső foka sem kívánhatja meg az antihumanitás jámbor elszenvetését. A törvény és jog alapján biztosított kisebbségi küzdelmet igénybe kell vennünk, hogyha hasznátat ránk erőszakolják, hogyha létérdekünk ezt megkivánja. A törvény és jog azt sugallhatta volna, hogy mi kormányozzuk a magunk városait, mint ahogy ezt tehetjük a

magunk községeivel s még sem lehet részünk benne: a legkevesebb amit követelhetünk, hogy mi szintén kormányozzuk, legalább abban a legnagyobb mértékben, amely lehetséges a politikai hazugság mai világában. Ha még ennek is utját állják, akkor nem lehet más választásunk, mint a harc a törvények keretében, a kisebbségi jogok szellemében. Minden jót kívánok a békés együttműködés talán most, de bizonyára nem sok idő multán bekövetkező biztosítására irányuló küzdelemhez Arad magyarságának. Sajnálom, hogy nem lehetek benne: habozás nélkül és szilárdan teljesíteném tiszta kötelességemet.

zetü, rosszulfizetett és családostól nyomorgó hivatalnokok, akiket megszedített az a könnyű pénzszerzési lehetőség, amely az ellenőrzés hiánya miatt léptenyomon kínálkozott. Nagyon kevés szegény hivatalnok tudná megállni, hogy bele ne nyuljon abba a nyitott szekrénybe, amelynek tartalmáról senki sem tud, csak ő. És sikkasztottak vigan, éveken keresztül anélkül, hogy valaki rájött volna és csak a véletlen leplezte le *ennek a társaságnak* a machinációit. A rendszer azonban ma is ugyanaz maradt a CFR-nél. A többi társaságok, amelyeket a véletlen nevü kitünő detektiv eddig még nem juttatott a vádlottak padjára, most már jobban vigyáznak, óvatosabbak, de a kontroll tovább alszik, a helyzet ugyanaz maradt és ha elsimulnak a per hullámai, minden visszatér a rendes kerékvágásba és a derék sikkasztók tovább fosztogatják a közpénzeket a CFR hivatalszobáiban.

A közvélemény ítélete a Müller-ügyben

Elhangzott az ítélet a Müller perben és a vádlottak padján lehókkadtak a fejek. A tekintetes királyi törvényszék elvonult, a közönség, amely izgatottan kibicelte végig a főtárgyalást, zsongva távozott a teremből és a szolgálattelvő börtönőr visszavitte a vádlottakat az unt és gyűlölt cellákba. Az igazságnak elég tételt, a bűnösök elnyerték méltó bünteléseiket, Justitia istenaszszony kezében egyensúlyba bilent az Igazság mérlege.

Volt azonban egy vádlott, akiről szó sem esett az egész Müller-tárgyalás folyamán, mégis ő körülé forgott minden. Ő elene nem adott be az ügyész vádiratot, az elnök nem hallgatta ki, a sajtó nem irt róla szenzációkat, védője sem volt — el sem ítélték... Pedig ő volt a főbűnös, cinkos és felbujtó, mégis baj nélkül szabadult az igazságszolgáltatás keze alól.

A vádlottak, a tanuk, a szakértők vallomásából elképesztő világossággal, élesen vált ki a

háttérből a főbűnös bizonytalanná mosódott alakja: minden baj forrása az a szellem, amely a CFR ügymenetében uralkodott és amely melegágya mindenféle panamának. A CFR adminisztrációján milliók és milliók fordulnak meg havonta és ezeket a milliókat úgy kezelték, mint a Csáky szalmáját. A vallomásokból az a megdöbbenő tény világított elő, hogy az ellenőrzés minimális volt, a pénzkezelést a legnagyobb könnyelműséggel olyanokra bízák, akik sem erkölcsi, sem anyagi garanciát nem tudtak nyújtani, a kontroll pedig olyan kezekbe volt, mint Müller Edéé és társaié. Az egyik vádlott cinikusan jegyezte meg a tárgyalás folyamán:

— Mindenki sikkasztott a CFR-nél, miért ne tettem volna én is?

Nagyon erős jellemü és minden gond nélkül élő ember legyen az, aki az alkalom szüüte kísértésnek ellen tudjon állni. A vádlottak pedig gyenge ideg-

Álljon elő végre egy ügyész, aki ezt a szellemet, ezt a rendszert ültesse a szégyenpadra! Jöjjön a bíróság, amely a legveszedelmesebb felbujtót: az alkalomszerű kontroll-hiányt bünteti meg szigoruan és egyszer s mindenkorra lehetetlenné teszi, hogy a Müller-féle megtévedt kishivatalnokok pezsgővel locsolhassák a zenés kávéházak parkettjét.

Füszer, csemege

cukorka- és csokoládé különlegességek

Bozsejovszky és Szilassy-cégnél

Bulev. Regina Maria No. 16.

Szomorú ének a városligetről

Énekeljünk szomorú éneket az aradi városligetről. Ismerve Arad felfelé való törekvéseit, tudjuk nagyon jól, hogy ezt a valamikor régen, tavaly még rendezetlen, szinte őserdőszerű fa és bokortömeget azért nevezte el városligetnek, mert tudja, hogy nagy városoknak kimagasló diszszokott lenni a városliget. Itt hiányzott a disz a ligetben és épen ez adta meg azt a hívogató, kedves, romantikus varázst neki, amelyet eltörült, eltüntetett, az emberi kultúra, a rendezés, a parkirozás.

Ezelőtt nem sokan jártak a városligetbe, de azok akik jártak rendszerint kedves, feledhetetlen esetleg nem kedves, de feledhetetlen emlékeket hoztak vissza magukkal. Lehet, hogy ezután látogatottabbak lesznek a szépen gondozott sétányok, de hová maradtak a diszkrét buvóhelyek, a sűrű bokrok, ahova csak azok bujtak el, akik az égen uszkaló báránnyelők előtt is diszkrétek szemérmesek akartak maradni. Különben ott nem kellett tartani az indiszkréciótól. Akik odajártak, azok megértették egymást. Ha egy fiatal pár ellátogatott a városligetbe és észrevette, hogy egy bokor tövéből nem csupán a szél suttogása hallatszik, lábujjhegyen tovább osont és keresett egy szabad bokrot magának.

Emlékeznek még sokan, (hiszen a múlt esztendőben még meg volt) a ligeti tévesztő-kertre. Arra az ó-temető felé volt ez a tévesztő kert. De sok ifjú leánya tévedt már el a kert bokrai között, annyira, hogy többé soha-

sem találta meg a régi-magát. Eltűnt a tévesztő-kert, eltűntek a rendezetlen bokrok és eltűnt a városliget minden varázsa, minden romantikája.

Érdemes e oda ezekután is kimenni. A városi parkok sétányai is megadják azt amit ma a liget. Port, lármát, gyermeksírást és kacajt. Lépten-nyomon padokba fogunk botlani, amelyen bonek ábrándoznak, vagy udvarolhatnak maguknak. Honnan vegyen az ember egy csöndes diszkrét helyet? Akárhova megyünk, minden helyre kíváncsi szemek kandikálnak és éhes fülek hallga-

toznak.

Eltűnt a régi felejthetetlen szép, romantikus ligete Aradnak.

Hivalkodó rózsafákat ültettek a szerény, egyszínű zöld, áldásosan lombosodó bokrok helyébe. Széles sétányokat hasítottak a zöld fűgákba. Zörgő kavicsok ropognak a léptek alatt.

Ellopták a városliget selymes, puha fűszőnyegét is.

Hova járjanak ezután azok a boldogságra éhes boldogtalanok, akiket a rend kizárt a városliget paradicsomából?

Ezt a kérdést oldja meg az új városi tanács, akkor népszerűvé válik még a Rácfertályban is.

Kölcsönt kapnak az aradi köztisztviselők, hogy kifizethessék adósságaikat

Az idén a belügyminisztérium 5 és fél milliót oszt ki

(Az E. É. tudósítójától) Az aradi köztisztviselők körében évek óta általános a panasz, mert az állam akkor, amikor házhelyet osztottak ki közöttük, hogy házat építsenek maguknak, kergették bele őket a legsúlyosabb anyagi zavarokba. Megkapták a házhelyet és a 6—10.000 lejes, vagy még kisebb fizetéssel rendelkező köztisztviselők törhették a fejüket, miből építenek házat. Nagyrészüket egyáltalában nem épített, mások viszont kölcsönt szereztek, amelynek súlyos kamatait most is nyögik, ugyanakkor, amikor a közben felépített házuk kevesebbet ér, mint amennyit belefektettek.

Ilyen előzmények után általános örömet keltett az a miniszeri leirat, amely az aradi hatóságokhoz érkezett és amely be-

jelent, hogy 1930 évben a belügyminisztérium mellett létesített kölcsönintézet 5 millió 600.000 lejt oszt ki az ország köztisztviselői között kölcsönképpen, hogy kifizethessék adósságaikat. A leirat közli, hogy csak azon köztisztviselők reflektálhatnak segítségre, akik legalább tízeve állanak állami, megyei vagy más városi szolgálatban, akiknek fizetését más kölcsön nem terheli és akiknek ingatlanuk van abban a városban, ahol élnek. A kölcsön elnyerésére irányuló kérvényben a kérvényezőnek közölnie kell, mennyi fizetése van és mennyi családtagjainak száma.

A rendelet Aradon érthető örömet keltett, miután ez az első látható jele annak, hogy az állam szorongatott köztisztviselői segítségére siet.

Kérjen prospektust az ideai szenzációs nagy nyári

Skandináviai társasutazásról a WAGONS-LITS COOK utazási világvállalat aradi menetjegy irodájában, Minorita templommal szemben. Tel. 6-57.

Uj kisebbségi alkotás

Irta: SPECTATOR

A május elsején szokásos munkaszünet óráiban egy hosszú küzdelem és hosszú munka nyújtott önmagának ünnepi perceket. Uj magyar pénzügyintézet alakult meg Kolozsvárt, a kisebbségi Földhitelintézet, melynek életbelépéséhez sulyos gondolatokat és komoly szavakat kell füzni éppen Aradon s egy független lap hasábjain és éppen azoknak, akik elvi okokból őszinte kifogásokat hangoztattak a fogantatás forró pillanatainak tudomásul vétele idején. Sem az eltelt idő, sem a napi sajtó magatartása nem riaszthat vissza. Nemcsak a tényt kell megállapítanunk, hanem a tényhez kapcsolódás egész lelki szövevényt is. Az erős meggyőződés tiszta tárgyilagos módján, melynek egyetlen pillanatban sem szabad hiányoznia kisebbségi életünk kinos és nemes robinzonádjából. Talán bizonyos uj külön jelentősége is lesz annak, hogy felfogásomat az „Erdélyi Élet”-ben fejthetem ki, mely annyiszor nyújtott szives alkalmat, hogy minden feszély nélkül elmondhassam őszinte véleményemet.

Ha már annyi magyar pénzügyintézet fejfáját kellett megfaragni tiz év folyamán, mert pénzügyünk orvosi és ápolói szolgálata hiányos, lelketlen, érdektelen és csak üzletes volt, — ez vonatkozik a magyarság egész egyetemére — ha például kellett számolnia éppen az Aradi Ipar- és Népbanknak is, mert hatalmas ingatlanaihoz nem tudott egy párányi forgótökét szerezni az erdélyi és külső magyar pénzpiacra; az érdektelenség sivár angol parkjaiban, akkor csakugyan rendkívül örvendetes fejleménynek tetszik föl, hogy egy uj intézmény létesül a kisebbségi tőke gyűjtése, sőt talán szerencsés fölhalmozódása érdekében is, mely a kegyetlen leépítések után fölépítést eszközöl s néhány kisebbségi embernek a szolgálat és kenyérkereset lehetőségét nyújtja. Még azt sem kifogásoljuk a ferde kisebbségi

mentalitás mai korában, hogy a nagyobb agrár tényezők, szöveteznek önségély céljából az egyetemes magyarság politikai szervezetségének védő és segítő szárnyaira ülve, holott a kisebbségi kis ember megtámasztása volna első feladatunk, a magyar párt félig kész és félig megértő erkölcsi és politikai hatalmával. Ha már így és ez nem lehetséges, legyen meg legalább az is ugy, ahogy jónak látják. A sok negatívum után végre valami pozitívum is.

Eddig van a fény, ezután jön az árnyék. Nem hallgathatjuk el ugyanis, hogy az uj Földintézet egy másik tervezett pénzügyintézet születési lehetőségét vágta el, legalább is hosszú időre, sőt tulajdonképp e tervezett pénzügyintézmény ellen, szinte dactól jön létre, mert a magyar párt gazdasági tényezői önmaguk érdekeivel szemben fölvonuló célzattal látták. A „másik” a bankszindikátus igyekezett önmagát védeni, mikor egy altruista bank mozgalom ellensúlyozására, illetve megakadályozására kezdte a Földintézet lanszirozását. A rövid történelmi bevezetés a következő. Egy kis politikai csoport néhány év előtt megtartott belegdi konferenciáján szó esett egy altruista bank alapításáról és erről álmodozott Belényben egy jó agitátorikus koponya is, mely ellenzéki magatartását föladva most már a hivatalos magyar pártban helyezkedett el. A kis ember állott az elgondolás célpontjában: őt akarta egy tőke koncentráció olcsó pénzzel gondjaiba venni oly módon, hogy szorosán bekapcsoltassék a nagy magyar politikai s társadalmi közösségbe. Ez a gondolat csöndesen szüremlett tova s a legkitünőbbben megszervezett, legmozgékonyabb és leggyakorlatibb kisebbségi tagozat, a bánáti fogadta méhébe. A temesvári tagozat becsületesen, anyai gondal kezdte kihordozni magzatát, az egész kisebbségi közvélemény rokonszenvvel nézte a terhessé-

gét, mikor váratlanul a székeludvarhelyi magyarpárti nagygyűlés után egyszerre azt mondogatták, hogy az ujszülött csak „természetes” gyerekként jöhetne a világra s a baknszindikátus és a középponti pártvezérlet „ebenbürtig” házasságából kell gondoskodni majd „a törvényes” jövevény életbehívásáról. Aage Madelung híres „Muttermannjának” magyar kisebbségi mása természetesen rendelkezésre állott s kitünő gazdasági erejét, pompás termékenységét munkába is állították. A társadalmi tekintetben kifogástalan pedigréjü gyermek most meg is született. Neve Földintézet. Reméljük, borbán fogják fürösztteni, mint Spartának arisztokrata kommunizmusában a kiválasztott csecsemőket, hogy erősek és vitézek legyenek. Jó, hogy megvan, azonban sajnáljuk azt a másikat, akit a bábák elhajtottak és aki bizonyára méltó tejtestvér lehetett volna. Talán öccse majd világra jöhet. A józanság és kisebbségi erkölcs rendje csak akkor áll helyre, ha szolgálatkész anyjának méhéből pótlása megszületik egy tisztultabb, igazibb, vidámabb május idején. Mert az altruista banknak is jogos utja van a mi nagy életünkbe.

Még valamit nem szabad elhallgatnunk.

Fájdalmas dolog, hogy a kisebbségi párt ezuttal sem találta meg egyik hiányzó kellékét, nélkülözhetetlen ildomát. Sokszor mondtuk és irtuk a pénzarisztokraták finom mosolyai ellenére is és mégis mindig mondani, mindig írni fogjuk, hogy a pénzügyintézetek vezetőségében helyet kell foglalni olyanok mellett, akik részvényjegyzési erőt képviselnek, olyanoknak is, akik csak szellemi és erkölcsi erőt képviselnek. A kisebbségi élet szellemi munkásainak, a kisebbségi élet szegény gazdagjainak. Ha tudnak politikailag nagy román neveket, ha tudtak régen pártpolitikai neveket, nem tőkehordozókat, hanem pusztán ne-

veket, nem pénzt, hanem hatalmat képviselő neveket ültetni a bankok disznek nevezett „segély“ helyeire, miért nem diszítik most magukat anyagiakból tisztán ragyogó nevekkel is? Arannyal, amely ötvözetlen, melyben nincsen keményítő réz, mely a pengésbe kongárt elegyít. No nem kell megijedni. Akik ezt a radikális gondolatot propagálják, mely a kisebbségi életbe új gazdagodást keverne, már eleve kizárják magukat éppen a felvételés kényessége folytán minden személyes érdek kielégítéséből. De hány kisebbségi politikus, író, művész neve alkalmas arra, hogy pénzintézet, gyár és egyéb vállalat részvénytársasága termináját megaranyozta vele. És miért nem esik mostan se szó

jólevele már az 5 százalékos kulturadóról? Mint a szászoknál szokásos. Persze azt felelik erre, hogy a németek kitűnően vannak megszervezve és megvan a régi értékük hozzá, hogy közcélokra pontosan megállapított nagy összegeket adjanak. De miért nem vagyunk mi még kitűnőbbben megszervezve, a híres politikai érzékű magyarok, akik ezer éven át olyan nagyszerűen jeleskedtünk és miért nincsen nekünk legalább új érzékünk, mikor későn reászorulókat letünk?!

Bizony annyira kicsinyes a kisebbségi életünk, hogy egy új kisebbségi bank születésének sem örülhetünk valami különösen. Ugyan miért is örülnénk?

Megnehezítik a műkedvelői előadások rendezését

A kérvényeket 14 nappal előbb a kolozsvári színházi felügyelőséghez kell benyújtani. A rendelet sérelmes az aradi iparosságra nézve

(Az E. É. tudósítójától.) Ma belügyminiszteri rendelet érkezett az aradi hatóságokhoz a műkedvelő-előadások rendezése ügyében. A rendelet megnehezíti az előadások megtartását, amennyiben szigorú ellenőrzés alá helyezi azokat és az engedélyek kiadásának jogát megvonják a helyi hatóságoktól, a kolozsvári felügyelőség hatáskörébe utalva azt.

A belügyminisztérium kimondja ugyanis, hogy a műkedvelő előadásokra a kolozsvári színházi felügyelőség adja meg az engedélyt és ezért az erre irányuló kérvényeket az előadás időpontja előtt legalább 14 nappal kell benyújtani. Ez a rendelkezés arra is irányul, hogy az egyes műkedvelői gárdákat művészeti szempontból és megfelelő szigorú ellenőrzés alá helyezzék. A jövőben tehát a helyi hatóságok nem adhatnak ki ilyen előadásokra engedélyt.

Az új rendelet rendkívül sérel-

mes, főként a magyarországra nézve. Nagyon jól tudjuk, hogy Erdély legtöbb városában vagy községében — főképpen ahol nincs állandó magyar színház — a magyar kulturát a lelkes műkedvelői gárdák tartják fenn. A székelyföldön majdnem minden nagyobb községben vagy városban állandó műkedvelő gárdák működnek. Aradon főképpen az iparostársadalmat érinti az új rend. Köztudomásu, hogy körülbelül egy év óta az aradi iparosthonban hétről-hétre előadásokat rendeznek és olyan nivót produkálnak, amely egy hívtársos színészekből álló társulatnak is becsületére válna. Feltétlenül szükséges ezért az aradi hatóságok közbelépése, hogy az iparosok előadás-sorozatát semmisen zavarja meg. Mert ebben a helyzetben rendkívül nehéz lenne minden egyes előadás előtt 14 nappal a kolozsvári felügyelőség-nél kérvényezni az engedélyért.

Jelentkezzék Aradról „Verdi“,

aki rádióon keresztül szerelmet vallott Bachmannénak

(Arad, május). A Bachmann-jazz éppen a „Kicsi falusi ház“ című új slágert játszotta, lágy, zsongó dallamok szálltak a kávéházon át, amikor Bachmanné, az új pesti zenekar egyetlen női tagja leszállt a zenekari emelvényről. Pár perces beszélgetés kezdődik a kedves, bájos megjelenésű asszonnyal, aki igen érdekes részleteket mesélt el az aradi vendégszereplés előzményeiről.

— Tudja miért jöttünk éppen Aradra? — kérdezte. — Mert ennek igen különös előzményei vannak. Mint tudják, a rádió állandóan közvetíti a Dunapalotából a zenénket. Pár héttel ez előtt levelet kapok a Dunapalotához címezve, ezzel a felirattal:

— „A Bachmann-jazz női tagjának, aki énekelni szokott“.

Felbontom. A levélben egy ismeretlen „Verdi“ álnév alatt szereplő rádióhallgató érdeklődik kilétem iránt. Azt írja, hogy közöljem, asszony vagyok-e vagy lány és ha lány vagyok ismeretlenül is megkéri a kezemet. Választ a Studio „Mit üzen a rádió“ rovatában kér. A választ meg is kapta és azóta nem jelentkezett. Amikor négy havi szabadságot kaptunk és különböző szerződési ajánlatok érkeztek be, szemembe ötlött Arad. Mindjárt meg is beszéltem a zenekarral és Aradra jöttünk.

— Ez az itteni vendégszereplésünk története. Most már csak azt szeretném, ha a „Verdi“ álnév alatt rejtőzött ismeretlen kérőm jelentkezne, hogy személyesen is megismerhessem.

Tessék. Az ismeretlen kérőnek most már erkölcsi kötelessége személyesen jelentkezni és ha már nem veheti feleségül Bachmannét, legalább közelről is hallgathatja játékát, sőt, talán egy szép virágcsokorral ki is fejezheti hódolatát. A felszólítás megtörtént, csak követni kell...

M. R.

Az idő halad - a posta marad

Közgazdasági talmudtudósok magvas és szakértelemmel kidolgozott cikkekben ostromozzák a kormányok gazdasági politikáját. Olvastam vezércikkeket, amelyekben az illusztris publicista ugyancsak odamond a soron levő kormányoknak, hogy az ország külkereskedelmi kapcsolatait elhanyagolja és ezzel elszigeteli az árukat az egészséges kicserélődés elől. Én a riporter szemével nézem az eseményeket és talán valamennyinek a mélyén meglátom a közgazdasági vonatkozást. A szakemberek dolga, hogy az alábbi riport konzekvenciáit a saját fraszológiájuk ruháiba öltöztessék:

Bukarestben egy láthatatlan, de nagyon ravasz kigondoló-bizottság működik, amelynek az a feladata, hogy — lépten-nyomon megnehezítse a romániai polgár helyzetét és csak úgy mellékesen öregbitse azt a bizalmatlanságot, amit a külföld a romániai piac iránt megnyilvánít. A Csehszlovákiával fennálló gyér kereskedelmi kapcsolatot például a következő jellemző példa teszi lehetetlenné.

Egy aradi kereskedő árut rendel egy prágai gyárban és mivel az árura sürgős szüksége van, gyorsan akar hozzájutni a megrendeléshez, a vételár egy részét természetesen előre kell beküldeni a gyárnak és ekkor az aradi kereskedőnek eszébe jut, hogy: hopp, hiszen a pénzt postautalványon is elküldhetem, mert így lényegesen olcsóbb, mint a bankátutalás, hogy a távirati uton való küldésről ne is beszéljünk. Elment tehát az aradi postára, hogy 10 ezer leit feladjon a prágai gyár címére. A hivatalnok csodálkozva nézte meg a kis ablakon keresztül.

— Uraságod hónapok óta az első ember, aki postautalványon küld pénzt külföldre.

Most a kereskedőn volt a sor csodálkozni.

— Ugyan miért? Olyan ritkaság itt a külfölddel való kereskedelmi érintkezés?

— Dehogy, hanem mindenki bank utján utal át pénzt.

— De hiszen így lényegesen olcsóbb.

— Az igaz. Viszont lényegesen hosszabb is az eljárás.

— Mindegy. Egy-két nap nem számít.

— A hivatalnok nem vitatkozik tovább, kiállítja az utalványt és részéről az ügy be van fejezve. A kereskedő pedig hazamegy és várja az árut. Vár egy hétig, két hétig, az áru nem jön. Sőt az egyébként kinosan pontos gyár sem értesíti a pénztávételéről. A harmadik hét vége felé aztán felmegy a postahivatalba és reklamál:

— Kérem, én három héttel ezelőtt feladtam Prágába 10 ezer leit és azóta hiába várok, a prágai cég nem kapta meg a küldeményt.

A panaszt felvevő tisztviselő nyugodt hangon válaszol:

— Persze, hogy nem jött értesítés. Hiszen a pénz még meg nem érkezhetett Prágába.

— Hogy-hogy kérem?

— Ugy, hogy a külföldre szóló pénzküldemények adminisztrációja legalább három hetet vesz igénybe.

— Nem értem.

— Majd megmagyarázom. Mi a pénzt itt Aradon, vagy Márnarosszigeten, vagy Nagyváradon, szóval akárhol felvesszük és felküldjük Bucurestibe a postai vezérigazgatósághoz.

— Bucurestibe? Minek?

Az a lelkes fogad

IVE

a romániai textiliparnak
hölgy és kereskedővilág
sok előnyös tula

IVE

fonala finomabb más ha-
sonló anyagu fonalnál és
nyersanyaga drágább

mosható, szintartó
talan, puha és olc

tartóssága,
pessége vé

a v
tula
kez

Diadalmasan bevonult és

IVE

Utánozni nem lehet. A

ás, melyben az

TE

a nagyszerű terméke a
részesül, magyarázatát
onságában leli.

TE

ag-

lenállóké-
en

di selyem minden
onságával rendel-

nintái a külföldi tervek
lkészülte után néhány
appal már forgalomba
s kerülnek

ndenkit meghódított az

TE

önség ismeri előnyeit.

— A vezérigazgatóság fentartotta magának a jogot, hogy a külföldre szülő pénzküldemények valutáját ő állapítsa meg a napi árfolyam szerint és az átszámítást Bucurestiben végezzék.

— Hallatlan. És itt Aradon nincs olyan okos ember, aki a valuta átszámítását elvégezhetné.

A hivatalnok mosolyog:

— Dehogy nincs kérem. Vagyunk itt jónéhányan, akik ezt a „borzasztóan nehéz“ számtani műveletet el tudnák végezni, de a rendelet, az rendelet és nekünk Bucurestibe kell küldenünk a pénzt.

A kereskedő nem mosolyog. Dühöng.

— Még ilyet nem is hallottam. Hiszen a lei stabilizálva van már és a valutatáblázat már évek óta szilárd.

— Mindegy. A vezérigazgatóság lehetetlenné akar tenni minden valutaspekulációt.

— De ezzel a külföldre való pénzküldést teszi lehetetlenné. Erre senki sem gondol? És nem fontos a vezérigazgatóságnak?

Nem, ez az bagatell problema igazán nem okoz fejtörést ott, ahol szüklátóköri, őrmester-mentalitású hivatalnokok bürokráciája kerül szembe az étellel. Mit törődik a posta vezérkara azzal a nevetségesen ostoba helyzettel, hogy a rádió és repülőgép korszakában Máramarosszigetről Anaszlatinára (a két határváros egy közhajításra van egymástól) több mint három hétig tart a pénzküldemény megérkezése a kir. postahivatal útján. Csoda-e, hogy senki sem veszi igénybe ezt az olomlábakon járó intézményt. Még a patriarchalis postakocsi-világban is pontosabb volt a posta, mint ma nálunk Romániában.

Megtévesztő hirdetésekkel félrevezetik a közönséget

Az aradi és erdélyi lapokban naponta jelennek meg külföldi cégek hirdetései, amelyek különféle csodaszereket és nevetségesen olcsó árakat ajánlanak a jámbor olvasó figyelmére. A hirdetett áruk egy része külföldi specialitás, de sok olyan cikk is van, amely itt nálunk is kapható. A gyanutlan ujságolvasók közül nagyon sokan bedőlnek a hangzatos hirdetéseknek és csak akkor jönnek rá, hogy csalás áldozataul estek, amikor a rendelt áru megérkezik és kiderül, hogy drága pénzen értéktelen bovlit vásárolt. Akkor aztán már perelhet, ha van kedve reménytelen diplomáciai eljárást megindítani. Ugyanakkor itthon panganak az üzletek, régi, megbízható cégek kénytelenek lehuzni a redőnyöket, mert nincs vevő. — Külföldi szélhámosok csábító hirdetésekkel csalogatják vásárra a naivabb embereket, akik ha itthon néhány fillérrel drágábban is, de legalább nyugodtan és a biztonság érzetével vásárolhatnak meg garantáltan jó árut.

**MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN**

HA NINCSEK - AKKOR VEGYEN!

Feltűnő Párisban az, hogy ami másnak feltűnő, az Párisban nem tűnik fel

Párisi érdekességek és különlegességek — (Levél a szerkesztőhöz)

Páris. A Boulevard de Saint Michelen ülök, a Café de la Sorbonne terrasszán. A tavaszi este kissé még hűvös — itt az első furescsaság! — kokszkályák állanak az uccára kirakot asztalkák előtt és az izzó paraszak melegénél, az uccán élvezzi az ember a le- és felhullámzó tarka tömeget.

Idegenek Párisa

A Quartier Latin diákjai agyrukra vágott pipával sétálnak, fejükön kis kék beret-tal, ami egyébként francia nemzeti divat, az iskolák, sőt egyes katonaszázadok egyenruha sapkája. Majd egy arab jön, egy kopott zöld felledhajtó van rajta, fején piszkos fehér gyolcsötömeg és ezt a viharvert öltözetet még egy irodalmilag megnevezhetetlen alsóruhadarab egészíti ki. Dereka körül egy ócska tarka kendő van csavarva. Szó sincs róla, hogy valaki utána fordulna vagy figyelmet szentelne nem mindennapi jelenségnek. Öt percen belül félszáz kínait, japánt és néger lehet megszámolni. Megjegyzem, európai öltözetben vannak.

A szomszédos asztalnál egy hindu házaspár ül. A nőn szürke selyemszerű anyagból készült sál, a fejére van vetve és a sarkáig ér. Különös ismertető jele: az orrában egy drágakőben végződő aranytű van átszurva.

A férfi — kissé cigányprimás típus. A különbség az aszott arc-bőr. Nem lehet még öreg, de millió forradás van az arcán, amelyből élesen kiugrik egy keselyűorr. Orangeadot isznak.

Általában érdekes publikuma van ennek a kávéháznak. Francia talán még véletlenül sincs közte. A főpincér örmény, a „patron“ orosz, a vendégek japánok, kínaiak, malájiak, néhány szudáni néger, hindu és arab; az ária fajt igen kevesen képviselik: néhány görög diák hadonászik egy asztalnál és egy budapesti származású festőmodell kínálgatja magát.

Párisi furescsaságok

A csókok Párisa

Meglepő — természetesen, csak amíg meg nem szokja az ember — a szerelem szabad nyilvánítása. Az uccán ép úgy csókolóznak, mintha otthon lennének. Megjegyzendő, senki se törődik ilyesmivel, ez a francia üdvözlés és bucsuzás legegyszerűbb fajtája. Véleményem szerint van ebben valami erkölcsösség. Ez legalább nyílt dolog, nem olyan, mint nálunk — kapuk alatt váltott titkos csókok. Elvégre is — valakit szeretni, nem szégyen . . .

Áruház 35.000 alkalmazottal

Páris egyik érdekessége az ujonnan átalakított Lafayette áruház. Harmincötezer alkalmazottja van és egyetlen sarkában 12 lift közlekedik állandóan. Hogy a vevők gyermekei ne unatkozzanak, miközben a szülők bevásárolnak, teljesen berendezett gyermekjátékszótér van az egyik felső emeleten, körhintával, tobogánnal, paprikajancsi-színházzal és vagy 30 felügyelőnővel.

A diákok Párisa

Ezzel szemben — ahogy a közmondás mondja — a munka sem szégyen. Ezt véve alapul, azon a módon sem szabad csodálkozni, sem pedig megütközni, ahogyan például a diákok — és itt elsősorban a magyar diákokról van szó — a megélhetésükért küzdenek.

Párisban három főcsoportra oszlanak a magyar diákok. Orvostanhallgatókra, jogászokra és bölcsészekre.

Az orvostanhallgatók — mozi-jegyszedők a Paramountnál. A Boulevard des Italien ragyogó amerikai filmpalotájában vagy 40 magyar orvostanhallgató van mint jegyszedő alkalmazva. Gyönyörű uniformist viselnek, glaszé-kesztyűt és kócsagtollas csákot — délután 2-től éjjel 3-ig.

A jogászok — mindenféle apróbb irodai munkák elvégzését vállalják. Ebbe értendő például a kifutófiu és irodaszolga irigyelt állása.

A legérdekesebb azonban a bölcsészek kenyérkereső foglalkozása. A bölcsészethallgatók ugyanis — cukrot árulnak. Kis csomag cukorkákat, égetett mandulát, amerikai mogyorót, savanyu cukrot, 1 frankos egységáron. Még pedig nem bent Párisban, hanem a külteleken, Choisyban, Maillotban, Neuillyben, Charentoubae, Ivryben, Montreuben, Chichyben és más ilyen munkánegyedekben. Fejükön viszik egy tálcán az árut és a zsebükben a Sorbonne indexe van. Szakszervezetbe vannak tömörülve — diákegyesületük van, ahol az árusítás helyeit állapítják meg, rajonok szerint.

Egyéb diákállások: Duvalnál tányérmosogató, az Avenue de l'Operán vagy a Rue de la Paison ablaktisztogató, vásárcsarnokban éjjeli rakodómunkás, gumigyárban savkezelő és száz hasonló apró kereseti forrás.

Természetesen, akinek azért eszébe jutna őket lenézni, annak a világnézetét igazán csodálnám. Mindenki, aki Párisban látja ezeket a diákokat emberfeletti módon küzdeni a mindennapi kenyérért és tanulásért, becsüli őket. A múlt heti párisi Bartók-koncerten mind ott voltak — frakkban, szmokingban — a cukorkaárus, mozi-jegyszedő és az éjjeli rakodómunkás . . .

Négerbál.

Érdekes volt a négerbál. A Poste Versaillesnél, a Palais du Congresben volt. A közönség kétharmada néger. A rendezőség élén egy keletafrikai. A többi rendezők egy-egy afrikai törzs tagjai. A közönség közt tulnyomó a szudáni és az ethiopiai.

A feketebőrű hölgyek többnyire fehér urakkal táncoltak. A fekete férfiak pedig fehér nőkkel.

Erről még csak annyit — egy kicsit nagyon megundorodtam a fehér nőktől a viselkedésük miatt.

A bécsi Popper bárócsalád botránya

Rossz hire van-e a Jeritza férjének?

(Beküldött kézirat — Az E. É. eredeti tudósítása)

Bécs. A bécsi elsőkerületi járás-bíróság az elmúlt héten érdekes becsületsértési pert tárgyalt. A feljelentést Jeritza Mária férje, Popper-Podhragy Lipót báró tette 75 éves nagynénje, Cahn-Speyer Emmi, egy közbecsülésben álló előkelő bécsi uriaszony ellen.

Panaszában Popper báró ügyvédje, Blech Lipót dr. utján előadta, hogy nagynénje, Cahn asszony békét igyekezett létrehozni abban az esztendőök óta huzódó polgári perben, amelyet Popper báró ellen unokafivére, Schenk Róbert svájci magánzó 120.000 svájci frank iránt indított. A március 11-én a bécsi polgári bíróság előtt lefolytatott tárgyalás alkalmával Cahn asszony Popper báró magántitkárának, Lüftner Pál szolgálatonkívüli századosnak állítólag azt mondta: „Önnek oda kell hatnia, hogy Popper báró egységet kössön és pedig a báró és a Popper név érdekében.

Őn nem tudja, milyen rossz hire van Popper bárónak Bécsben és ha most a tárgyaláson az összes botrányos ügyeket felfedik, az nagyon kellemetlen lesz a bárónak.

Abban az állításban, hogy Popper bárónak „rossz hire van Bécsben“, a báró becsületsértést látott és feljelentette 75 éves nagynénjét. A tárgyaláson az előkelő matrona személyesen jelent meg, míg Popper báró ügyvédjét, Blech Lipótot küldte a tárgyalásra. Ennek az ügyvédi képviselőnek az az érdekessége, hogy Blech Lipót korábban Popper báró unokafivérének, Schenk Róbert-

nek volt ügyvédje és ebben a minőségben adáz harcot folytatott mostani ügyfelével, Popper báróval. Egy szép napon ez az ügyvéd, hogy kliensül nyerje meg Jeritza férjét,

saját ügyfelét, Schenk Róbertet valósággal eladta Popper Lipót bárónak, kiszolgáltván neki fontos iratokat.

A bécsi ügyvédi kamara emiatt a hűtelen ügyvédet súlyos bírságra ítélte.

Miután a bíró felvetette a kérdést, hogy Cahn asszony nem hajlandó-e Jeritza férjének, Popper Lipót bárónak valamilyen nyilatkozatot adni, az uriaszony a következőket jelentette ki:

„Én ennek az urnak csak olyan nyilatkozatot adhatok, amilyent megérdemel.

Rokoni szeretetből és elhunyt szülei emlékének védelmében én közvetíteni akartam két unokaöcsém között, hogy a botrány elkerülhető legyen. Valósággal könyörögtem Popper báró titkárának, hogy kössenek egyezséget. Unokaöcsém, Schenk Róbertet, aki unokafivére Popper Lipót bárónak is, Popper báró feljelentésére minden ok nélkül letartóztatták és boldogulásának útját Popper Lipót báró teljesen elzárta. A Popper névnek tartozom azzal, hogy ebben az ügyben a békés kiegyenlítés érdekében közvetítsek. Megkértem tehát Popper Lipót bárót, hogy engem, 75 éves nagynénjét keressen fel ebben az ügyben, ha csak öt percre is. Popper báró kijelentette, hogy

nem ér rá és nem fog megjelenni feleségének, Jeritza Máriának komornájával folytatott perében megtartandó másnapi tárgyaláson sem. De a báró mégis megjelent ezen a tárgyaláson és felesége ügyében tanuskodott. Ezalkalommal megmondtam neki, hogy

ebben az ügyben is nagyon kínos szerepet játszik,

mire ő azt felelte: „Vigyázz, hogy te is ne kerülj a bíróság elé!“ A Jeritza-féle tárgyaláson olyat éltem meg, amit én, aki az egész világot bejártam, még sohasem hallottam. Popper báró ezen a tárgyaláson úgy viselkedett, mint egy diktátor, és a halgatóság sorraiból folyton közbekiáltott. Engemet, aki mellette ültem,

a könyökével olyan rettenetesen megszorított, hogy fájdalommban felkiáltottam.

Popper Lipót báró tehát 75 éves nagynénjét ezen a tárgyaláson valósággal megverte.

A dusgzadag és a bécsi társasági életben nagybecsült matrona előadása után

a védő bizonyítást ajánlott fel arravonatkozólag, hogy Popper báró valóban rosszhirű ember és vállalkozott arra, hogy ezt alkállyal bizonyítsa. A bíróság a bizonyítást el is rendelte.

Tekintettel arra, hogy Popper Lipót báró ellen éppen saját unokafivére, Schenk Róbert már régen nem csekélyebb vádat emelt, mint végrendelet hamisítás, kitarthatóság stb. és ezt egy „Baron Poldi“ című könyben is megírta, amelyet Popper báró megjelenése előtt a kiadótól összevásárolt, Bécs társadalmi köreiből nagy érdeklődéssel néznek a bizonyítási eljárás eredménye elé. Érthető módon azonban felvannak háborodva már azon is, hogy Popper báró 75 éves nagynénjét, az előkelő Cahn-Speyer név viselőjét bíróság elé állította, miután unokafivérét, Schenk Róbertet már börtönbe juttatta.

Irodai-cikkek szaküzlete!

Papir-, író-, rajz-szerek, nyomtatványok.

Reclam naptárak az 1931-évre!

Max Molnár & Co. Arad

Telefon: 601.

Ajánlattal és mintákkal szívesen szolgálunk.

Telefon: 601.

Kéjgyilkosságra készül egy szőke ifju

**A grafológus esete a Lipivel és egy szőke ifjuval —
Megérkezett Aradra Ben Zsaroly bej méltó kartársa**

A grafológus bejött a Dácia kávéházba, kidülledt kékesszürke szemének pillantásait egymásután dobálta a vendégekre, végre megakadt a szeme *Lipin*, a tulajdonoson. Lipi mosolygós képpel udvarolt éppen a primás kacagó kedélyű, ifju feleségének és pezsgőt ivott hozzá. Könnyű neki, az ő pezsgőjét úgy is a vendég fizeti meg. A grafológus, nem azért grafológus, hogy ne tudjon az arcokban is olvasni, mindjárt kiderítette, hogy ez a kedélyes ur, a zenekar mellett, csak is valami benfentes lehet a kávéházban.

A grafológus vörös haját viselt a képe is vörös volt, szinte izott a villanylámpák fényébe. Széles, markánsnak éppen nem nevezhető arc, tömpe orr, kissé kifejezéstelen szemek, husos ajkak és a zsirpárnás áll alatt kidomborodó toka: ez volt a grafológus feje. A teste zömök volt, mellénye feszülten huzódott pocakja fölött és kabátjának külső balzsebéből vörös színű hatalmas selyemzsebkendő lityegett ki. Kezei kövérek, szinte gömbölyűek és vörösek voltak és sötétbarna hosszú, vörös szőrökkel védett májfoltok diszelegtek rajta. Ruhája is vörösös-barna volt, cipője pedig, direkt vöröszíni.

Ez a vörös grafológus, amikor Lipit megpillantotta, egy félpercig tétovázott és azután elindult feléje. Megállt az asztal előtt, meghajolt és szólt:

— Kérem szépen én világhírű grafológus vagyok.

— Van szencsém — szólt Lipi udvariasan — én Leipnicker vagyok, a tulajdonos. Mit parancsol?

— Szeretnék kérem grafológizálni a kávéházban.

— A Lipi rábámult a vörös emberre, csodálkozva néz végig rajta.

— Tessék kérem olyankor jönni, mikor nincsenek vendégek, korán reggel, vagy három óra után, majd megbeszéljük a dolgot.

Most grafológus csodálkozott.

— De kérem szépen én a vendégekkel akarok grafológizálni.

Lipi nem jön zavarba, rövid gondolkodás után megszólal:

— Ez kérem elsőrangú kávéház, itt nem lehet olyan dolgokat csinálni.

De mégis győzött Lipiben a kíváncsiság és felhatalmazta a vöröst kezdje meg e a grafológizálást, de kerüljön minden botrányt és feltűnést és lehetőleg úgy csinálja, hogy ne fájjon senkinek.

A grafológus, egészen véletlenül, először az ujságírók asztalához lépett. A társaságban az ujságírókon kívül, két hölgy volt, és egy marosvásárhelyi fiatal ember. Ez a fiatal ember ábrándos szemű, szőke ifju volt, aki mindig nagyot sóhajtott, ha valami szentimentális nótát játszott a cigány és ilyenkor, szelid, kék szemével vágykozva tekintett a vele szemben ülő, fekete haju nőre. A fiatalember úgy nézett ki mint aki valami világtól elzárt helyről, most került volna ki, az életbe: Csodálkozott, bámult gyönyörködött és szerelmes volt minden asszonyba. Tisztán, romantikusan szeretett, legalább is így mutatta és elhitte ezt önmagáról

is, Az ujságírók, persze nem hittek róla és ez volt az oka annak, hogy a marosvásárhelyi szőke ifju, akkor este a veszés céltáblája lett.

A grafológus megállt az asztal előtt.

— Grafológus vagyok kérem, adjanak a hölgyek és urak valami írást ide, megmondom az illetőnek jövőjét, megismertetem egyéniségét, hajlamait és vágyait.

A szőke ifju tágranyított szemekkel bámult a vörös mesterre, arca lángba borult, izgatott lett és idegesen felkiáltott:

— Maga grafológus? Drága mester, mondjon valamit rólam, majd odaadok valami írást.

Ráírta egy papírra, hogy „*akit én szeretek, annak a kis leánynak, kár annak tükröt is tartani magának*“ átadta a grafológusnak. A grafológus leült szemüveget tett tömpe orrára, vékony ceruzát vett ki zsebéből és azzal bolhászkozott az írás fölött. Percek telnek, a társaság tagjai izgatottan hallgatnak. A grafológus már tizennégyszer vakarta meg tarkóját, hétszer törölte meg ve-rejrtékes homlokát, végre megszólalt:

— Nehéz dolog, nagyon nehéz dolog...

A társaság felfigyelt, idegesen idegesen érdeklődik, biztatja a a grafológust, hogy akármit is lát az írásba mondja meg kiméletlenül. A vörös ember hallgat egy darabig és aztán profétai hangon így szólt:

— Uram legyen férfiu... Ön kéjgyilkosságot fog elkövetni.

Az ifju elsápadt, de ez még nem lett volna baj, de a grafológus jóslását renkívüli módon sulyosbbitotta az a helyzet, hogy hitt a grafológusnak.

Ez két héttel ezelőtt történt és azon a napon kezdődött meg

a marosvásárhelyi, szöke ifju tragédiája.

Azóta lehetőleg minden idejét egyedül, szobájában elzárakozva tölti, ha ki-megy az utcára, elkerüli a nőket, ha egy nőnemű közeledik hozzája ideg-

görcsöket kap: Szegény fia attól fél, hogy kéj-gyilkolni fog.

Most egy aradi ideg orvos ke-zeli, talán segít rajta.

Ilyen nagy hatalommal ren-delkezik a vörös hajú grafológus.

(—lisi)

Diszkrét igazságok az olasz—magyar 5:0-ról

Meg írom az igazat mert mégse lehet ertünni, hogy még magyar miniszterek is lepocskondizálják azokat a derék áldozatkész, önmegtágadó igazi labdarugó-vértanukat. És a sajtó, kérem a sajtó valóságos galád módon viselkedik, — ezért különben is számolni fogunk. Ugy mernek beszélni, úgy mernek írni a magyar válogatott páratlanul álló hazafias teljesítményéről, minthogyha vingaiak ujaradi szerepléséről volna szó. Végtére mindennek van határa, a sajtószabadságnak is, a kritikának is. Csodálatos, hogy Bethlen István gróf miniszterelnök, aki éppen olyan jól tudja, hogy miről van szó, nem tesz semmi megtorló intézkedést, — ha már elmulasztotta a sajtó előleges, bizalmas tájékoztatását.

Ezért vagyok kénytelen én innen határon túlról, — annak dacára, hogy nem kaptam meg a hivatalos titoktartás alól való felmentést — közölni nyilvánossággal a pesti 5:0 igazi történetét. Erre senki nálamnál nem illetékesebb, mert mint miniszteri biztos, már a Károlyi-kormány idejében is hivatalosan ebben az ügyben a velencei doge major domusával, de akkor ezek a tárgyalások nem vezettek eredményre, már azért sem, mert a Bauer és Grünwald-szálloda főajtónállója exekuturjának aláírásában nem jogos gyanút keltett, tehát a főajtónálló nem tekintődhetett velem egyenméltóságú tárgyaló félnek. Erről különben a birtokomban lévő eredeti gépirásos másolat itatósának vegyelmézése utóbb még iukább meggyőzött.

De térjünk vissza a tárgyalásaim menetére. Én is megtehettem volna, hogy engedjek az elaszoknak öt gólt, erre meghatalmazást kaptam a minisztertanácstól. De minek engedjek öt gólt, mikor kettő is elég. Ez volt a véleménye a megboldogult Puccininek is, de tanu erre Verne Gyula is, aki szintén helyeselte álláspontomat. Hosszasan tárgyaltam ebben az ügyben a bécsi munciussal, de sajnos, senkinek se volt kifogástalan megbízólevele. Ilyen csak nekem volt. Aztán kitört a kommün és mert Kun Béla mindössze egy és háromnegyed gólt engedélyezett, azt sem kémben, hanem vörösben, jogtartással lemondtam. Mihelyt megbukott a diktatura, nyomban igazoltattam eljárásomat és a birtokomba lévő minisztertanácsai határozat szerint megkaptam a teljes felmentést. (Lásd Vix hozzám intézett levelét, amely megen-gedte és nemzetközi védelem alá helyezte címemet és rangomat.)

Nem akarok vádat emelni Bethlen ellen, de ha rám van bízva, én megcsinálom a paklit az általam javasolt kettő, usucé kettő és négyötöd gól alapján. Elismerem, hogy Mussolini igen követelődző hangon beszélt, talán makaronibojkottal is megfenygette a Diplomáciában járatlan Bethlent, tény az, hogy a magyar miniszterelnök beadta a derekát. Aláírta az öt gólt, mire Mussolini megígérte a legteljesebb támogatást és a saját mellszobrát aján-dékozta igazi gipszből Bethlennel.

Bethlen boldogan hazaérkezett Rómából, közölte az ered-

ményt Dréhr államtitkárral. — Dréhrre hárult az a kellemetlen feladat, hogy kiadja a rendeletet az öt gólról a magyar válogatottnak. Budapestről érkezett bizalmas értesülésem szerint tumultuózus jelenetek között egy szótöbbséggel tudott csak bizalmat szavaztatni Dréhr, mert Gömbös emberei fel akarták borítani az egyezményt. Állítólag vitézi telket is ígértek mind a tizenegy játékosnak, erről is van okmányom, de hiányzik róla a pecsét. Illetve meg van a pecsét, de külön, a mellényemen.

Ez a hiteles története az 5:0-nak.

— **Írók figyelmébe!** A közeljövőben antológia jelenik meg budapesti kiadásban, melynek célja a magyar szellem minden számottevő értékét felölelni. A közel ezer oldalon megjelenő külön vers, próza és essay antológiába felhívunk minden író-t, aki Erdélyből részt akar venni, hogy 5-8 verset, vagy 1-2 rövid elbeszélést, illetve essayt lehetőleg gépirással küldjön Kiss István szerkesztő Debrecen, Sz. Papp István-u. 18 sz. címre. Akik választ és esetleg be nem vált írásaikat megakarják kapni, mellékeljenek felbélyegzett, címzett borítékot. Minden magyar íróte-hetség irását tekintet nélkül nevének ismert, vagy ismeretlen voltára, elvár az antológia szerkesztő bizottsága, mely további nagyszabású és az eddiginél is térielőbb és részletesebb munkásságot kíván kifejtteni a közeljövőben. Az antológia élén Sziklay János kormányfőtanácsos, az otthon Írók és Hírlapírók Körének elnöke áll. A kéziratok beküldési határideje: 1930 május 15.

A legkényesebb igényeket is kielégítő divatcipők elsőrendű anyagból szakyszerűen és mindennemű javítások pontosan készülnek **F. Válóczy** cipészeti-bea Arad, Str. Consistorului 11.

Május elseje 1930-ban mindenütt a világon „csendben“ zajlott le

Az uccán séta balra, a szó igazi értelmében, kevés népség, sok katonaság, a kezekben szablya, vagy gyöngyvirág, kinek mi a beosztása ezen a napon, kommunikék a fegyelmezett tömegről, mely „mintaszerűen viselkedett“, vállveregető és elismerő kommunikék, melyek mélységes csodálkozással töltenek mindig el, mintha valaki megdicsérné a tengert, amiért rendesen viselte magát, éppen csak, hogy fodrozott s híre annak, hogy

május elseje 1930-ban mindenütt a világon „csendben zajlott le“.

Merci. (Mindössze Lüttichben 20 sebesült). Az idő esős, számlákat hoznak, lapok nincsenek s a posta funkcionál, reggel levelet kapok külföldről, ásitozva nézek magam elé s egyszerre eszembe jut a vörös május elseje, egy évtized emlékrétegei mögül erőködve idézem föl a napot s érdekelni kezd, hogy lekontrolláljam, mit őriz meg a lélek egy ilyen napról, megőriz-e egyáltalában valamit? Csak egy kis jelentéktelen képet kell megtalálni s rögtön, mint valami egybefüggő filmtekerestet, automatikus összefüggéssel pergetni kezdi a lélek emlékeit. A képeket papírra vetitem, sorban, ahogy érkeznek s látom.

Souvenir de Budapest, 1919, május 1: szállodaszoba a hatodik emeleten, közel a tetőhöz, reggel arra ébrednek, hogy repülőgép berreg az épület fölött. Pontosabban: álomban hallom berregni a gépet, tudom, hogy repülőgép, azt gondolom, : „aha a csehek“. Hogy miért éppen a csehek, az titok marad, mely

clemzésre vár. A nap besüt a keskeny szobába, fölébrednek, kábultan hallgatom a gép zörejét, mely itt jár valahol, egészen közel a háztető fölött. A szobaleány zöld füből leforrázott tea-félét hoz, keserű jam-utánzatot s megmagyarázza a nap jelentőségét. Lassan lemegyek a hat emelet lépcsőin, a hallban E. S. ex-huszárifőhadnaggyal találkozom s föltűnik nekem, milyen jólnevelten és hotelhallba-illően ül egy karosszékekben, nyári ruhában, kezében keztyűvel és kalappal, nagyvilágiasan, mint egy átutazó idegen külföldi városban, hotelhallban, két vonat között.

Fölajánlja, hogy sétáljunk délelőtt együtt át a városon.

Az uccákon körmenetek. Matrózok fölvonulása, fehér zubonyban. A különböző elvtársi szervezetek.

E. megragadta karomat s azt mondja: „Ezt nézze!“ A tanácsköztársaság filmipari szervezeteinek processziója közeledik, megannyi régi marxista, rettenetes filmkóristák és filmstatiszták s élükön fehér lovon, orosz ingbe öltözötten, mellén óriási vörös echarpe-al, P. elvtárs, a filmdiktátor, nyomában statisztanók forradalmi csapata.

*Egy sarkon a híres szí-
nész nő szaval.*

Óriási gipsz Lenin-fejek, vörös drapériák a házakon, a Kossuth Lajos-uccán a forradalmár költővel találkoztunk, aki fehér pénzzel bajlódik egy rikkancs előtt s mérgesen mondja: „Nem értem, mire várnak, mikor törülk már el egészen a pénzt?“

Lassan megyünk a Rókus felé.

Dél van. A híres vendéglő előtt sorba állanak a vendégek, a menü káposzta bennefőtt marhahuslalat, az ünnep tiszteletére.

Sorbaállunk, az asztalnál csizmás vidéki ember ül még, harcsabajszu bácsi, aki undorral piszkálja a dögletes szagu ételt, szánakozva bámul reánk, hirtelen elhatározással kézikofferjét fölnyitja, egy egész sonkát keres elő s megkinál.

Udvariasan szabadkozunk, csupa órgróf, azután udvariassági tennisz kezdődik a sonkaszeletekkel, majd kidüledt szemekkel eszünk. A vidéki ember zsebkéssel ujnyi darab sonkát vagdal le magának. A környező asztaloknál iparkodnak nem venni észre ezt az eulenspiegeli Lamme-t, ezt a Pantagruelt, aki zsiros falatkát töm a szájába.

Az evés mámora könnyen megrészeget. Enyhe kábulatban járunk az uccán. Mindenféle szónoklatok. Teljes tavaszi fényben állanak a szónokok, s az erős világítás nem tesz jót nekik. Délután hat felé egyedül ülök a budai Dunaparton egy padon. Szemben a szovjetház. Az ablakokban vörös lepedők. Emlékszem, rettenetes csodálkozás fog el. Érzem, hogy erők dobálnak, sorsom nem számít. Másra nem emlékszem

— **A most kezdődő meleg** tartós lesz a meteorológusok szerint. Fizessen elő jégre Reusz Sándor-cég jeggyárában, Bulev. Regele Ferdinand 33. Telefon 141., már holnaptól kezdve házhoz szállítva kapja a jeget.

! Orthopéd !
és divatcipőt szakszerűen
garancia mellett készít

Weisz Sándor

cipőszalon A R A D, Strada Brancovici
(Lázár Vilmos-ucca) 5. szám.

I. EISELE divat és
textil ::
Strada Meștinu No. 2.
Tavaszi és nyári ujdonságok nagy
választékban.

Olcsó árak! **Olcsó árak!**

Sokkal többet kaptam mint amennyit vartam!

Egészen biztosan ezt fogja mondani mindenki, aki az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete Aruhitelosztálya bevásárlási könyvével szerzi be szükségletét 54 legjobb aradi cégnél

6 havi részletre készpénzáron

Mindenki jelentkezhet bevásárlási könyvért az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete Aruhitelosztálya pénztárhelyiségében naponta 9-12-ig és 3-6-ig Strada Bratianu (Weitzer János-ucca) No. 18.

Tavaszi ujdonságok, „Paris“

DIVATÁRUHÁZBAN ARADON, A VÁROSHÁZÁVAL SZEMBEN

Szőnyeg, függöny, stor, ágy- és asztalterítő, sezlonátvevő, butorszövet, brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és tussor, paplan, nyári takaró, kelengyevá-szon, zefir, selyem, szövet- és bélésáru **legolcsóbban**

„MERCANTIL“

szőnyeg- és divatáruházban
Arad, Bul. Regina Maria 18.

Hajas Ferenc cipész,
volt Attila-tér három,
már én bizony csak oda megyek
minden áron.
Mert ott szép, jó és tartós cipőt
kap a vevő,
még a fizetési feltétel is kedvező.

Mindennemü szőrme munkát és
szőrmeárunk
nyári gondozását
előnyös feltételekkel

felelősség mellett
vállalom.

**Engelhardt
Ferenc**

Arad, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 1.

MŰVÉSZI FÉNYKÉPEK
és levelezőlapok jutányos áron
Nagy Géza műtermében
készülnek
művészi kivitelben. Műterem Arad, Bul. Reg. Maria 8.

Cipőket a legújabb divat
szerint, a legkénye-
sebb igényeket is kielégítően készít, úgy-
szintén javítást mint cipőfestést olcsón
és pontosan vállal

Héder Sándor cipész Arad,
Str. Episcopul Radu 37. (v. Magyar-ucca.)

FIGYELEM!

KREBSZ keilmefestő
mos,
fest, tisztít.
Külön bőrfestészet.
v. Boros Béni-t. 51. v. Karolina-u. 9.
** Tanuló felvétetik. **

Olesóságáról közismert Népszabóság

Bulev. Regele Ferdinand No. 49.
Nádor-ucca sarok.

Ezton hozom a n. é. tisztelt hölgyközön-
ség tudomására, hogy a „Splendid“
cégtől, amelynek üzemvezetője voltam,
barátságos uton kiléptem, és

„PROBITÁS“

néven, a Piața Luther 1. sz. alatt füzösza-
lont nyitottam. A t. hölgyközönég szives
pártfogását kérem. Kiváló tisztelettel
Kényi Mátýásné szül. Szabó Kató.

MARION

cipőszalonban készülnek
a legszebb, legkülönlegesebb divatcipők.
Ludtalp-betétek beépítését,
orthopád cipők készítését a legtökéleteseb-
ben végzi

**ILICA, KOSSUTH-
UCCA 11. sz**

Legújabb di-
vat szerint **cipők** prima anyagból,
részletre is.

Szávay Kálmán, Str. Mărășești 6.

Nem kell ango partiáruť ügýnőktől venni

**féláron kap
angol ujdonságot**

J. SCHUTZ-nál Arad, Str. Eminescu 2.
(v. Deák Ferenc-ucca)

Hirdetmény.

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete
és az Aradi Iparos Otthon közhírré
tesszük és együttesen garantáljuk, hogy
az Aradi Iparos Otthon sorsjegyeinek
huzását

1930 évi június 10-én feltétlenül megtartjuk.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Egy sorsjegy: 25 szám = 50 lei. = 250.000 lei értékű nyeremény. Az
összes nyereménytárgyak kiállítva Bul. Regina Maria és Str. Alexandri
(Andrássy-tér és Salacz-ucca) sarkán megnyílt SORSJEGYIRODABAN.

Mindennemü asztalosmunkát.
javításokat leg-
olcsóbban készít:

Károlyi Gyula asztalos
Piața Avram Iancu No. 12. (volt Szabadság-tér).

forduljon
bízalommal

**Ha kárpitos munkát
akar jól és olcsón**

Wohlberger Sándor

kárpitoshoz Arad,
Str. Brătianu 21-
(Weitzer J.-ucca.)

Mielőtt **tavaszi** és nyári divatszükségletét beszerezné, okvetlen keresse fel

divatárúházát,

GOLDSTEIN LAJOS

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-ucca) 2, ahol női és férfi divatszükségleteit legolcsóbban beszerezheti.

Aki tartós és divatos színekre akarja ruháit festetni, keresse fel

Truța János kelmefestő és vegytisztító intézetét a Magyar- és Varjassy Lajos-uccák sarkán, ahol a **legszebben és legolcsóbban** (majdnem féláron) **festenek, tisztítanak és mosnak.** Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

AZ

ARADI KÖZLÖNY

Erdély leg-
régibb, legolvasottabb és
legelterjedtebb napilapja!

THERAPIA

szanatórium Arad, Str. Iosif Vulcan (Kazinczy-u. 13.)
Telefon 532. Telefon 532.
Legmodernebb műtőfelszerelés.
Röntgen, Quarz. — Diathermia.

Uj fodrászüzlet Aradon!

Olcsó árak! Olcsó árak!
Borotválás... 10 Lei
Hajvágás... 20 Lei
Női hajvágás 20 Lei

Werkmann volt Lázár
Vilmos-u 3

WEISZ LIPÓT FOTOSZALONJA

Bulevardul Regina Maria No. 22.
(Dáciával szemben)

Gyermek-, portait és interieur fel-
vételek a legszebb kivitelben esz-
közöltetnek.

Reiner József

budapesti állami műmechanikai és órai ipariskolát végzett műorás. Preciz óra- és ékszerraktár, javítóműhely

Arad, Str. Col. Pirici No. 3.

(Vörösmarthy-ucca 3. szám) a színházi színészbejárattal szemben.

Házak vételét
és eladását közvetíti

Herzog
Sándor

Str. Bratianu 15. (Weitzer-ucca)

Fick József

Mélyen leszállított árak!

kelmefestő és vegytisztító intézete
Str. Barițiu (volt Rákóczi-u. 14. saját ház. A
legszebben **FEST, MOS** és **TISZTIT.** Fel-
vételi üzlet Bul. Reg. Ferd. 35. Boros Béni-tér
Legpontosabb kiszolgálás!

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . 600 lei
Félévre . . . 300 lei
Negyedévre . . . 150 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 4 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 5 d.

Telefonszám 520.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Arad, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek 1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Megjelenik minden hó 10-én, 20-án és 30-án. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdetőiroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként.

Telefonszám 520.